Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

26. marts 2020*

»Præjudiciel forelæggelse – forbrugerbeskyttelse – forbrugerkreditaftaler – direktiv 2008/48/EF – artikel 3, litra g), artikel 10, stk. 2, og artikel 22, stk. 1 – harmoniseringens omfang – begrebet »renteuafhængige kreditomkostninger« – direktiv 93/13/EØF – artikel 1, stk. 2 – urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler – loft for de samlede renteuafhængige kreditomkostninger – kontraktvilkår, som afspejler love og bindende administrative bestemmelser – ikke omfattet«

I sag C-779/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich (retten i Siemianowicach Śląskich, Polen) ved afgørelse af 9. november 2018, indgået til Domstolen den 12. december 2018, i sagen

Mikrokasa S.A.,

Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty

mod

XO,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, J.-C. Bonichot, og dommerne M. Safjan, L. Bay Larsen, C. Toader (refererende dommer) og N. Jääskinen,

generaladvokat: G. Hogan,

justitssekretær: afdelingschef M. Aleksejev,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 13. november 2019,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Mikrokasa S.A. ved radca prawny M. Kamiński,

– den polske regering ved B. Majczyna, M. Kamejsza-Kozłowska og D. Lutostańska, som befuldmægtigede,

* Processprog: polsk.

– Europa-Kommissionen ved G. Goddin, K. Herbout-Borczak, A. Szmytkowska og N. Ruiz García, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 19. december 2019,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF (EUT 2008, L 133, s. 66, berigtiget i EUT 2009, L 207, s. 14, EUT 2010, L 199, s. 40, og EUT 2011, L 234, s. 46).

2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med to tvister, som den forelæggende ret har forenet, mellem henholdsvis Mikrokasa S.A. og Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (herefter »Revenue«) på den ene side og XO på den anden side vedrørende krav om betaling af forfaldne beløb som led i to forbrugerkreditaftaler.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 93/13

3 13. og 24. betragtning til direktiv 93/13 har følgende ordlyd:

»[D]et antages, at de love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne, som direkte eller indirekte fastsætter vilkårene for forbrugeraftaler, ikke indeholder urimelige kontraktvilkår; det forekommer derfor ikke nødvendigt at lade kontraktvilkår, der afspejler love eller bindende administrative bestemmelser samt bestemmelser i internationale konventioner, som medlemsstaterne eller Fællesskabet er part i, være underlagt bestemmelserne i dette direktiv; udtrykket »love og bindende administrative bestemmelser« [i artikel 1, stk. 2] omfatter ligeledes de regler, som ifølge lovgivningen gælder mellem de kontraherende parter, når der ikke er aftalt anden ordning.

[…]

[M]edlemsstaternes retsmyndigheder og administrative organer skal råde over tilstrækkelige og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige vilkår i forbrugeraftaler til ophør.«

4 Direktivets artikel 1 fastsætter:

»1. Formålet med dette direktiv er indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere.

2. Kontraktvilkår, som afspejler love eller bindende administrative bestemmelser samt bestemmelser eller principper i internationale konventioner, som medlemsstaterne eller Fællesskabet er part i, bl.a. på transportområdet, er ikke underlagt dette direktivs bestemmelser.«

5 I artikel 3 i direktiv 93/13 defineres betingelserne for, at et vilkår i en aftale, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere, anses for urimeligt.

6 Samme direktivs artikel 6, stk. 1, bestemmer:

»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«

7 Artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 er affattet således:

»Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.«

Direktiv 2008/48

8 7., 9., 19., 20. og 44. betragtning til direktiv 2008/48 har følgende ordlyd:

»(7) For at få et velfungerende indre marked for forbrugerkredit bragt i stand må der indføres en harmoniseret fællesskabsramme på en række centrale områder. I lyset af den stadige udvikling af markedet for forbrugerkredit og de europæiske borgeres stigende mobilitet bør fremtidsorienterede fællesskabsbestemmelser, som vil kunne tilpasses fremtidige kredittyper, og som giver medlemsstaterne en passende grad af fleksibilitet med hensyn til gennemførelsen, kunne bidrage til at få etableret en moderne forbrugerkreditlovgivning. […]

[…]

(9) Fuldstændig harmonisering er nødvendig for at sikre, at alle forbrugere i Fællesskabet nyder samme høje grad af beskyttelse af deres interesser og for at skabe et ægte indre marked.

[…]

(19) For at forbrugerne sættes i stand til at træffe beslutning på et kvalificeret grundlag, bør de, før kreditaftalen indgås, modtage fyldestgørende oplysninger, som de kan tage med sig og overveje, om betingelserne og omkostningerne vedrørende kreditten og om deres forpligtelser. For at sikre størst mulig gennemskuelighed og sammenlignelighed tilbuddene imellem bør sådanne oplysninger til forbrugerne navnlig omfatte de årlige omkostninger i procent forbundet med kreditten og beregnet på samme måde i hele Fællesskabet. […]

(20) De samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten bør omfatte alle omkostninger, herunder renter, provisioner, afgifter, honorarer til kreditformidlere og andre honorarer, som forbrugeren skal betale i forbindelse med kreditaftalen, bortset fra notarialgebyrer. Kreditgiverens faktiske kendskab til omkostningerne bør vurderes objektivt, under hensyntagen til kravene til erhvervsmæssig agtpågivenhed.

[…]

(44) For at sikre gennemskuelighed og stabilitet på markedet i afventen af yderligere harmonisering bør medlemsstaterne sikre, at der findes passende foranstaltninger til regulering eller overvågning af kreditgiveres virksomhed.«

9 I henhold til artikel 1 i direktiv 2008/48 har direktivet til formål at harmonisere visse aspekter af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugerkreditaftaler.

10 Direktivets artikel 3 bestemmer:

»I dette direktiv forstås ved:

»a) forbruger«: en fysisk person, der i forbindelse med transaktioner, som er omfattet af dette direktiv, ikke handler som led i sin erhvervsmæssige virksomhed

[…]

g) »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten«: alle omkostninger, herunder renter, provision, afgifter og enhver anden form for honorar, som forbrugeren skal betale i forbindelse med kreditaftalen, og som kreditgiveren har kendskab til, bortset fra notarialgebyrer; omkostninger ved accessoriske tjenesteydelser i forbindelse med kreditaftalen, navnlig forsikringspræmier, medregnes også, såfremt indgåelsen af aftalen om tjenesteydelser desuden er obligatorisk for at opnå kreditten eller for at opnå kreditten på de annoncerede vilkår og betingelser

h) »samlet beløb, der skal betales af forbrugeren«: summen af det samlede kreditbeløb og de samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten

[…]«

11 Det nævnte direktivs artikel 5 med overskriften »Oplysninger forud for aftaleindgåelsen« fastsætter:

»1. I god tid før en forbruger bindes af en kreditaftale eller et kredittilbud, giver kreditgiveren og i givet fald kreditformidleren på grundlag af de kreditvilkår og -betingelser, som kreditgiveren tilbyder, og i givet fald forbrugerens præferencer og oplysninger, forbrugeren de oplysninger, der er nødvendige for at sammenligne forskellige tilbud, så der kan træffes en informeret beslutning om indgåelsen af en kreditaftale. Oplysningerne gives på papir eller på et andet varigt medium ved hjælp af formularen Standardiserede europæiske forbrugerkreditoplysninger, jf. bilag II. Kreditgiveren anses for at have opfyldt oplysningskravene i dette stykke og i artikel 3, stk. 1 og 2, i direktiv 2002/65/EF, hvis han har udleveret de standardiserede europæiske forbrugerkreditoplysninger.

De pågældende oplysninger skal angive:

[…]

c) det samlede kreditbeløb og betingelserne for at udnytte kreditmuligheden

[…]

g) de årlige omkostninger i procent og det samlede beløb, som skal betales af forbrugeren, illustreret ved et repræsentativt eksempel, som angiver alle de antagelser, der er lagt til grund for at beregne procentsatsen; hvis forbrugeren har informeret kreditgiveren om et eller flere elementer i den kredit, vedkommende foretrækker, som f.eks. kreditaftalens løbetid og det samlede kreditbeløb, skal kreditgiveren tage hensyn til disse elementer; hvis en kreditaftale giver forskellige muligheder for at udnytte kreditmuligheden med forskellige omkostninger eller debitorrenter, og kreditgiveren anvender antagelsen i bilag I, del II, litra b), skal han angive, at andre muligheder for at udnytte kreditmuligheden for denne type kreditaftale kan medføre højere årlige omkostninger i procent

[…]«

12 Samme direktivs artikel 10, der har overskriften »Oplysninger, der skal angives i kreditaftalen«, har følgende ordlyd:

»1. En kreditaftale udarbejdes på papir eller på et andet varigt medium. Alle aftaleparter skal have et eksemplar af kreditaftalen. Denne artikel berører ikke eventuelle nationale regler vedrørende gyldig indgåelse af kreditaftaler, der er i overensstemmelse med fællesskabsretten.

2. Kreditaftalen skal klart og koncist angive:

[…]

d) det samlede kreditbeløb og betingelserne for at udnytte kreditmuligheden

[…]

g) de årlige omkostninger i procent og det samlede beløb, som skal betales af forbrugeren, beregnet på tidspunktet for indgåelse af kreditaftalen; alle de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af denne procentsats, angives

[…]

u) hvor det er relevant, andre aftalevilkår og -betingelser

[…]«

13 Artikel 22 i direktiv 2008/48 med overskriften »Harmonisering og direktivets ufravigelige karakter« bestemmer følgende:

»1. I det omfang dette direktiv indeholder harmoniserede bestemmelser, kan medlemsstaterne ikke i national ret bibeholde eller indføre bestemmelser, der fraviger dem, der er fastsat i dette direktiv.

[…]

3. Medlemsstaterne sikrer endvidere, at de bestemmelser, som de vedtager til gennemførelse af dette direktiv, ikke kan omgås ved den måde, aftalerne udformes på, f.eks. ved at lade udnyttelse af kreditmuligheder eller kreditfaciliteter, der falder ind under dette direktivs anvendelsesområde, indgå i kreditaftaler, hvis art eller formål vil gøre det muligt at undgå anvendelsen af dette direktiv.

[…]«

Polsk ret

Den civile lovbog

14 Artikel 359 i kodeks cywilny (den civile lovbog) er affattet således:

»1. Kravet på renter af et pengebeløb består kun, når dette følger af en retshandel, loven, en retsafgørelse eller en afgørelse fra et andet kompetent organ.

2. Såfremt renternes størrelse ikke er bestemt på anden måde, forfalder lovbestemte renter i en størrelse, som svarer til summen af den polske nationalbanks referencesats og 3,5 procentpoint.

2[1]. Den maksimale, årlige rente på grundlag af en retshandel kan højst udgøre det dobbelte af den lovbestemte rente (maksimal rente).

2[2]. Såfremt renten på grundlag af en retshandel overstiger den maksimale rente, forfalder den maksimale rente.

2[3]. Bestemmelserne om den maksimale rente kan hverken udelukkes eller begrænses ved aftale, herunder valg af en fremmed ret. I så fald finder lovens bestemmelser anvendelse.

4. Justitsministeren oplyser ved meddelelse i Republikken Polens officielle tidende *Monitor Polski* de lovbestemte renters størrelse.«

15 Denne lovbogs artikel 385[1] bestemmer:

»1. Vilkår i en aftale, der er indgået med en forbruger, som ikke er aftalt individuelt med forbrugeren, er ikke bindende for denne, hvis de udformer dennes rettigheder og pligter på en måde, som er urimelig og groft tilsidesætter hans interesser (ulovlige kontraktvilkår). Denne bestemmelse berører ikke vilkår, som fastsætter parternes hovedydelser, herunder prisen eller vederlaget, hvis de er entydigt formuleret.

2. Såfremt et kontraktvilkår ikke er bindende for forbrugeren i medfør af stk. 1, forbliver aftalen i øvrigt bindende for parterne.

3. Vilkår i en aftale, der er indgået med en forbruger, som ikke er aftalt individuelt, anses for at være kontraktvilkår, hvis indhold forbrugeren ikke har haft nogen virkelig indflydelse på. Dette gælder navnlig for kontraktvilkår, der stammer fra en standardkontrakt, som kontrahenten har foreslået forbrugeren.

[…]«

Lov om forbrugerkredit

16 Ustawa o kredycie konsumenckim (lov om forbrugerkredit) af 12. maj 2011 (Dz. U. nº 126, nr. 715) gennemfører i den udgave, der fandt anvendelse på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen (herefter »loven om forbrugerkredit«), direktiv 2008/48 i polsk ret.

17 Denne lovs artikel 5, stk. 1, nr. 6-8, bestemmer følgende:

»Samlede omkostninger i forbindelse med kreditten – alle omkostninger, som forbrugeren skal betale i forbindelse med kreditaftalen, herunder a) renter, gebyrer, provision, afgifter og marginer, som kreditgiveren har kendskab til, og b) omkostninger ved accessoriske tjenesteydelser, navnlig forsikringer, såfremt disse skal betale for at opnå kreditten eller for at opnå den på de annoncerede vilkår – bortset fra notarialgebyrer, som afholdes af forbrugeren.

Renteuafhængige kreditomkostninger – alle omkostninger, som afholdes af forbrugeren i forbindelse med forbrugerkreditaftalen, med undtagelse af renter.

Samlet kreditbeløb – loftet for alle beløb uden krediterede kreditomkostninger, der af kreditgiver stilles til rådighed for forbrugeren på grundlag af kreditaftalen, eller i tilfælde af aftaler, som ikke indeholder et sådant loft, summen af alle beløb uden krediterede omkostninger i forbindelse med kreditten, som kreditgiveren stiller til rådighed for forbrugeren på grundlag af kreditaftalen.

Samlet beløb, der skal betales af forbrugeren – summen af de samlede omkostninger i forbindelse med kreditten og det samlede kreditbeløb.«

18 Den nævnte lovs artikel 13 bestemmer følgende:

»1. En kreditgiver eller en kreditformidler er før indgåelse af en forbrugerkreditaftale forpligtet til på et varigt medium at oplyse følgende for forbrugeren i så god tid, at det er muligt for forbrugeren at sætte sig ind i oplysningerne:

[…]

5) det samlede kreditbeløb

6) fristerne og betingelserne for at udnytte kreditmuligheden

7) det samlede beløb, som skal betales af forbrugeren

[…]

10) hvor det er relevant, oplysninger om andre omkostninger, som forbrugeren skal afholde i forbindelse med forbrugerkreditaftalen, navnlig om renter, honorarer, marginer, gebyrer, herunder gebyrer i forbindelse med forvaltning af en eller flere konti til registrering af både betalingstransaktioner og udnyttelser af kreditmuligheden, inklusive gebyrer til anvendelse af betalingsinstrumenter i forbindelse med både betalingstransaktioner og udnyttelser af kreditmuligheden, og omkostninger i forbindelse med accessoriske ydelser, navnlig forsikringer, hvis kreditgiveren har kendskab til dem, og betingelserne for en eventuel ændring af disse omkostninger

11) hvor det er relevant, om der er omkostninger, som forbrugeren skal betale til en notar

[…]«

19 Den samme lovs artikel 30 bestemmer:

»1. En forbrugerkreditaftale skal, med forbehold af artikel 31-33, indeholde følgende oplysninger:

[…]

2) kredittypen

[…]

4) det samlede kreditbeløb

5) fristerne og betingelserne for at udnytte kreditmuligheden

6) debitorrenter, […]

7) de årlige omkostninger i procent og det samlede beløb, som skal betales af forbrugeren, beregnet på tidspunktet for indgåelse af forbrugerkreditaftalen; alle de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af denne procentsats, angives

8) vilkår og frister for tilbagebetaling af kreditten […]

9) en opstilling over perioder og vilkår for betaling af debitorrenten og alle andre kreditomkostninger, såfremt kreditgiveren eller kreditformidleren yder en forlænget frist for tilbagebetaling af kreditten

10) oplysninger om andre omkostninger, som forbrugeren skal afholde i forbindelse med forbrugerkreditaftalen, navnlig gebyrer, herunder gebyrer i forbindelse med forvaltning af en eller flere konti til registrering af både betalingstransaktioner og udnyttelser af kreditmuligheden, inklusive gebyrer til anvendelse af betalingsmidler i forbindelse med både betalingstransaktioner og udnyttelser af kreditmuligheden, honorarer, marginer og omkostninger i forbindelse med accessoriske ydelser, navnlig forsikringer, hvis kreditgiveren har kendskab til dem, og betingelserne for en eventuel ændring af disse omkostninger

[…]«

20 Samme lovs artikel 36a har følgende ordlyd:

»1. Det maksimale beløb for renteuafhængige kreditomkostninger beregnes efter følgende formel:

MPKK ≤ (K × 25%) + (K × N/R × 30%)

idet de enkelte symboler har følgende betydning:

MPKK – det maksimale beløb for renteuafhængige kreditomkostninger

K - det samlede kreditbeløb,

n – tilbagebetalingsperiode i dage

R – antal dage i året

2. De renteuafhængige kreditomkostninger i hele kreditperioden må ikke overstige det samlede kreditbeløb.

3. Den del af de renteuafhængige kreditomkostninger i henhold til forbrugerkreditaftalen, som overstiger det maksimale beløb for renteuafhængige kreditomkostninger beregnet i henhold til stk. 1 eller det samlede kreditbeløb, skyldes ikke.«

21 Artikel 47 i loven om forbrugerkredit bestemmer:

»De i loven fastsatte forbrugerrettigheder kan ikke udelukkes eller begrænses ved aftale. I så fald finder lovens bestemmelser anvendelse.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

22 De to sager, der ligger til grund for nærværende anmodning om præjudiciel afgørelse, som den forelæggende ret forenede ved afgørelse af 8. november 2018, er anlagt af bankinstitutterne Mikrokasa og Revenue mod XO.

23 I den første sag indgik XO som forbruger som omhandlet i direktiv 2008/48 den 21. december 2016 en aftale med Mikrokasa om et lån på 4 000 PLN (ca. 940 EUR), der skulle tilbagebetales i 30 månedlige afdrag inden den 28. juni 2019. På grundlag af denne aftale forpligtede forbrugeren sig endvidere til at betale et oprettelsesgebyr på 600 PLN (ca. 139 EUR) og et administrationsgebyr på 3 400 PLN (ca. 790 EUR). Renterne i henhold til aftalen beløb sig til 7% p.a., svarende til 371,87 PLN (ca. 86 EUR).

24 Efter en fuldstændig misligholdelse anlagde Mikrokasa sag for Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich I Wydział Cywilny (retten i Siemianowice Śląskie, første afdeling for civile sager, Polen) mod XO med påstand om, at XO pålægges at betale 8 184,53 PLN (ca. 1 927 EUR).

25 Hvad angår den anden sag indgik den samme forbruger den 21. november 2016 over internettet en låneaftale med IPF Polska sp. z o.o. for 3 000 PLN (ca. 703,18 EUR), der skulle tilbagebetales inden den 28. maj 2018. Ifølge vilkårene i denne aftale skulle forbrugeren betale et honorar på de 2 084 PLN (ca. 488,46 EUR). Renterne i henhold til aftalen beløb sig til 10% p.a., svarende til i alt 248,41 PLN (ca. 57 EUR).

26 IPF Polska overdrog fordringen i henhold til denne aftale til Revenue ved overdragelsesaftale af 16. august 2017. Revenue anlagde sag mod XO den 27. oktober 2017 med påstand om betaling af 5 196,68 PLN (ca. 1 218,09 EUR) som følge af misligholdelse. Sąd Rejonowy Lublin Zachód w Lublinie (ret i første instans i Lublin Vest, Polen) traf afgørelse om betalingspåbud. Forbrugeren har iværksat appel af denne afgørelse for Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich (retten i Siemianowice Śląskie, Polen).

27 Denne ret har anført, at de renteuafhængige kreditomkostninger i de to kontrakter, der er omhandlet i hovedsagen, blev beregnet på grundlag af en formel, der er fastsat i national lovgivning, i artikel 36a i loven om forbrugerkredit, og ikke overstiger det tilladte maksimumsbeløb.

28 Denne ret har imidlertid udtrykt tvivl om, hvorvidt en nationale lovgivning, som indfører begrebet »renteuafhængige kreditomkostninger«, der ikke er fastsat i direktiv 2008/48, er forenelig med direktivet, navnlig henset til den fuldstændige harmonisering, som dette direktiv foretager. Det skal navnlig undersøges, om indførelsen af et sådant begreb kan være i strid med de målsætninger, der er fastsat ved direktiv 2008/48.

29 Når de samlede renteuafhængige kreditomkostninger beregnes på den måde, som lovgiver har fastsat i artikel 36a i loven om forbrugerkredit, fastlægges disse omkostninger endvidere på grundlag af en formel, som er uafhængig af de ydelser, der reelt er leveret, og af de midler, som den erhvervsdrivende har anvendt. Forbrugeren kan således ikke få kendskab til de faktiske kreditomkostninger og kan ikke være behørigt oplyst om sin retsstilling på tidspunktet for indgåelsen af kontrakten.

30 Den forelæggende ret nærer ligeledes tvivl om, hvorvidt direktiv 93/13 finder anvendelse på vilkår, der overholder de nationale bestemmelser om de tilladte maksimale omkostninger.

31 Denne ret har anført, at den polske lovgiver ved vedtagelsen af artikel 36a i loven om forbrugerkredit har tilsigtet at sikre grænserne for de omkostninger, som forbrugeren pålægges, idet det anføres, at de samlede renteuafhængige kreditomkostninger ikke må overstige 55% af det samlede kreditbeløb årligt, 85% for to år og 100% uanset kredittens varighed.

32 Ifølge denne ret valgte de erhvervsdrivende imidlertid i praksis ofte det maksimumsbeløb, der var tilladt i henhold til den retlige formel, uden at de nødvendigvis tog hensyn til de reelt afholdte omkostninger.

33 Det kan således frygtes, at en erhvervsdrivende nyder en uforholdsmæssig og uberettiget fordel til skade for forbrugeren, hvilket vil medføre en betydelig uligevægt for forbrugeren som følge af sammenligningen af det samlede kreditbeløb og de samlede kreditomkostninger.

34 Den forelæggende ret har ligeledes anført, at de polske retters nuværende praksis er forskellig, idet visse retter udelukker en kontrol af, om de fastsatte omkostninger er urimelige i henhold til artikel 36a i loven om forbrugerkredit, og andre retter vurderer disse omkostninger i henhold til de kriterier, der er fastlagt i den nationale lovgivning om gennemførelse af artikel 3 i direktiv 93/13.

35 Under disse omstændigheder har Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich (retten i Siemianowicach Śląskich) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal bestemmelserne i [direktiv 2008/48], navnlig artikel 3, litra g), artikel 10, stk. 1, og artikel 22, stk. 1, fortolkes således, at de er til hinder for, at såkaldte »renteuafhængige kreditomkostninger«, som fastsættes generelt i henhold til en lovbestemt beregningsformel, der er beskrevet i artikel 36a i [loven om forbrugerkredit], udskilles fra de »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten« som fastsat i nævnte direktiv på en måde, der kan sløre de renteuafhængige kreditomkostninger, som faktisk afholdes af den erhvervsdrivende?

2) Skal bestemmelserne i [direktiv 93/13], navnlig artikel 1, stk. 2, artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, fortolkes således, at de er til hinder for en efterprøvelse af kontraktvilkår i forbrugerkreditaftaler ud fra de i nævnte direktivs artikel 3 beskrevne betingelser, såfremt der er tale om såkaldte renteuafhængige kreditomkostninger, hvor kriterierne for fastsættelsen er beskrevet i artikel 36a i [loven om forbrugerkredit]?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

36 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, litra g), artikel 10, stk. 1, og artikel 22, stk. 1, i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at de er til hinder for en national bestemmelse, som foreskriver en beregningsmetode vedrørende de maksimale renteuafhængige kreditomkostninger, som en forbruger kan pålægges inden for rammerne af en forbrugerkredit.

37 Det skal indledningsvis bemærkes, at i henhold til artikel 1 i direktiv 2008/48 har direktivet til formål at harmonisere visse aspekter af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om aftaler om forbrugerkredit.

38 Det fremgår endvidere af direktivets artikel 22, stk. 1, at i det omfang dette direktiv indeholder harmoniserede bestemmelser, kan medlemsstaterne ikke i national ret bibeholde eller indføre bestemmelser, som fraviger dem, der er fastsat i dette direktiv.

39 Endelig følger det af Domstolens praksis, at EU-lovgiver for at sikre en udvidet beskyttelse af forbrugerne i direktivets artikel 3, litra g), har fastlagt en vid definition af begrebet »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten«, således at det omfatter alle omkostninger, herunder renter, afgifter og enhver anden form for honorar, som forbrugeren skal betale i forbindelse med kreditaftalen, og som kreditgiveren har kendskab til, bortset fra notarialgebyrer (jf. i denne retning dom af 26.2.2015, Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, præmis 48, af 8.12.2016, Verein für Konsumenteninformation, C-127/15, EU:C:2016:934, præmis 35, og af 11.9.2019, Lexitor, C-383/18, EU:C:2019:702, præmis 23).

40 Direktiv 2008/48 indeholder hverken begrebet »renteuafhængige kreditomkostninger«, bestemmelser, der regulerer spørgsmålet om en begrænsning af kreditomkostningerne, eller en fordeling af disse omkostninger mellem den erhvervsdrivende og forbrugeren. Det fremgår af de sagsakter, der er forelagt Domstolen, at de såkaldte »renteuafhængige kreditomkostninger« er en underkategori til »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten« som omhandlet i artikel 3, litra g), i direktiv 2008/48, idet disse omkostninger omfatter alle omkostninger, herunder bl.a. renter.

41 Direktivets artikel 5, stk. 1, litra g), der opregner de oplysninger forud for aftaleindgåelsen, som forbrugeren skal gives, inden kontrakten indgås, og samme direktivs artikel 10, stk. 2, litra g), som vedrører de oplysninger, der klart og koncist skal angives i aftalen, fastsætter en forpligtelse til at oplyse forbrugeren om »det samlede beløb, som skal betales af forbrugeren«, der i artikel 3, litra h), i direktiv 2008/48 defineres som »summen af det samlede kreditbeløb og de samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten«. Disse bestemmelser foreskriver ikke en forpligtelse til at oplyse om de renteuafhængige kreditomkostninger eller en metode til beregning heraf.

42 Det skal følgelig fastslås, at direktiv 2008/48 ikke fastsætter nogen harmoniseret bestemmelse om de »renteuafhængige kreditomkostninger«, eller hvordan disse skal beregnes.

43 Selv om direktiv 2008/48 kun harmoniserer visse aspekter af medlemsstaternes regler på området for forbrugerkreditaftaler, fremgår det af 44. betragtning til dette direktiv, at for at sikre gennemskuelighed og stabilitet på markedet i afventen af yderligere harmonisering bør medlemsstaterne sikre, at der findes passende foranstaltninger til regulering eller overvågning af kreditgiveres virksomhed (jf. i denne retning dom af 6.6.2019, Schyns, C-58/18, EU:C:2019:467, præmis 44). Det skal imidlertid sikres, at disse foranstaltninger ikke er i strid med de områder, der er harmoniseret ved direktiv 2008/48.

44 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at direktiv 2008/48 blev vedtaget med det dobbelte formål at sikre, at alle forbrugere i Den Europæiske Union nyder samme høje grad af beskyttelse af deres interesser, og at lette indførelsen af et velfungerende indre marked for forbrugerkredit (dom af 5.9.2019, Pohotovosť, C-331/18, EU:C:2019:665, præmis 41, og af 19.12.2019, Home Credit Slovakia, C-290/19, EU:C:2019:1130, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).

45 Direktivets artikel 10 opregner de oplysninger, der klart og koncist skal angives i aftalen. Domstolen har allerede fastslået, at dette direktivs artikel 10, stk. 2, har foretaget en sådan fuldstændig harmonisering med hensyn til de elementer, som kreditaftalen skal indeholde (dom af 5.9.2019, Pohotovosť, C-331/18, EU:C:2019:665, præmis 50).

46 Som anført i nærværende doms præmis 38 følger det af ordlyden af artikel 22, stk. 1, i direktiv 2008/48, at i det omfang dette direktiv indeholder harmoniserede bestemmelser, kan medlemsstaterne ikke i national ret bibeholde eller indføre bestemmelser, som fraviger dem, der er fastsat i dette direktiv.

47 I det foreliggende tilfælde fremgår det af de for Domstolen fremlagte sagsakter, at de nationale bestemmelser vedrørende de renteuafhængige kreditomkostninger blot fastlægger et loft og en beregningsmetode for disse omkostninger samt følgerne af en manglende overholdelse af dette loft. Som generaladvokaten har anført i punkt 59 og 60 i forslaget til afgørelse, påhviler det under alle omstændigheder den forelæggende ret at efterprøve, at den nationale lovgivning ikke pålægger yderligere oplysningsforpligtelser.

48 Henset til ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 3, litra g), artikel 10, stk. 2, og artikel 22, stk. 1, i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for en national bestemmelse, som foreskriver en beregningsmetode vedrørende de maksimale renteuafhængige kreditomkostninger, som en forbruger kan pålægges, forudsat at denne lovgivning ikke indfører yderligere oplysningsforpligtelser vedrørende disse renteuafhængige kreditomkostninger i forhold til de forpligtelser, der følger af denne artikel 10, stk. 2.

Det andet spørgsmål

49 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 1, stk. 2, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at et kontraktvilkår, der fastsætter de renteuafhængige kreditomkostninger under hensyn til det loft, der er fastsat i en national bestemmelse, uden at der nødvendigvis tages hensyn til de reelt ifaldne omkostninger, er udelukket fra direktivets anvendelsesområde.

50 I denne forbindelse skal det bemærkes, at artikel 1, stk. 2, i direktiv 93/13, der omhandler vilkår, som afspejler love eller bindende administrative bestemmelser, indfører en udelukkelse fra dette direktivs anvendelsesområde, som ifølge Domstolens praksis er underlagt to betingelser. For det første skal kontraktvilkåret afspejle en lov eller en administrativ bestemmelse, og for det andet skal denne bestemmelse være bindende (dom af 7.11.2019, Kanyeba m.fl., C-349/18 – C-351/18, EU:C:2019:936, præmis 60, og af 3.3.2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, præmis 31).

51 For at fastslå, om disse betingelser er opfyldt, har Domstolen fastslået, at det påhviler den nationale ret at efterprøve, om det pågældende kontraktvilkår afspejler de bestemmelser i national ret, der finder bindende anvendelse mellem de kontraherende parter uanset deres valg, eller bestemmelser, som har deklaratorisk karakter og derfor uden videre finder anvendelse, dvs. når der ikke findes en anden ordning mellem parterne herom (dom af 3.3.2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis).

52 Domstolen har fastslået, at en national ret skal tage hensyn til den omstændighed, at den ved samme direktivs artikel 1, stk. 2, indførte undtagelse, navnlig under hensyn til dette direktivs formål, dvs. beskyttelse af forbrugerne mod urimelige vilkår i kontrakter, der er indgået mellem forbrugere og erhvervsdrivende, skal fortolkes indskrænkende, så den effektive virkning heraf sikres (jf. i denne retning dom af 10.9.2014, Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 77, og af 20.9.2018, OTP Bank og OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, præmis 54 og den deri nævnte retspraksis).

53 Det skal under alle omstændigheder bemærkes, at et kontraktvilkår i en aftale, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, kun er undtaget fra anvendelsesområdet for direktiv 93/13, hvis nævnte kontraktvilkår afspejler indholdet af en lov eller en bindende administrativ bestemmelse som omhandlet i dette direktivs artikel 1, stk. 2, sammenholdt med 13. betragtning til dette direktiv (jf. i denne retning dom af 10.9.2014, Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 80).

54 En sådan udelukkelse er begrundet i den omstændighed, at det med føje må lægges til grund, at den nationale lovgiver har foretaget en afbalanceret afvejning af alle kontrahenternes rettigheder og forpligtelser, som EU-lovgiver udtrykkeligt har villet bevare (dom af 21.3.2013, RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, præmis 28, og af 3.4.2019, Aqua Med, C-266/18, EU:C:2019:282, præmis 33).

55 Domstolen har i sin praksis fastlagt kriterierne for fortolkning af artikel 1, stk. 2, i direktiv 93/13, og det er op til den forelæggende ret at udlede de konkrete følger heraf.

56 Det skal i den foreliggende sag, med forbehold for den efterprøvelse, som den forelæggende ret skal foretage, bemærkes, at det ikke ses, at et kontraktvilkår, som blot gennemfører en metode til beregning af loftet for de renteuafhængige kreditomkostninger, som sådan »afspejler« den pågældende nationale bestemmelse (jf. i denne retning dom af 3.4.2019, Aqua Med, C-266/18, EU:C:2019:282, præmis 35 og 36).

57 Denne bestemmelse synes nemlig ikke i sig selv at fastlægge de kontraherende parters rettigheder og forpligtelser, men begrænser blot deres frihed til at fastsætte de renteuafhængige kreditomkostninger højere end et bestemt niveau og forhindrer på ingen måde den nationale ret i at efterprøve, om en sådan fastsættelse eventuelt er af urimelig karakter og endda overstiger det lovbestemte loft.

58 Henset til ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 1, stk. 2, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at et kontraktvilkår, der fastsætter de samlede renteuafhængige kreditomkostninger under hensyn til det loft, der er fastsat i en national bestemmelse, uden at der nødvendigvis tages hensyn til de reelt ifaldne omkostninger, ikke er udelukket fra direktivets anvendelsesområde.

Sagsomkostninger

59 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

1) **Artikel 3, litra g), artikel 10, stk. 2, og artikel 22, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for en national bestemmelse, som foreskriver en beregningsmetode vedrørende de maksimale renteuafhængige kreditomkostninger, som en forbruger kan pålægges, forudsat at denne lovgivning ikke indfører yderligere oplysningsforpligtelser vedrørende disse renteuafhængige kreditomkostninger i forhold til de forpligtelser, der følger af denne artikel 10, stk. 2.**

2) **Artikel 1, stk. 2, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler skal fortolkes således, at et kontraktvilkår, der fastsætter de samlede renteuafhængige kreditomkostninger under hensyn til det loft, der er fastsat i en national bestemmelse, uden at der nødvendigvis tages hensyn til de reelt ifaldne omkostninger, ikke er udelukket fra direktivets anvendelsesområde.**

Underskrifter